

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

ABDULKADİR TUNCAY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2019/35343

Karar Tarihi : 30/3/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : Engin YILDIRIM

M. Emin KUZ

Basri BAĞCI

Kenan YAŞAR

Raportör : Şermin BİRTANE

Başvurucu : Abdulkadir TUNCAY

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kamudaki görevine iade edilirken daha önceki yöneticilik görevine atamanın yapılmaması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 25/10/2019 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, Batman Adliyesinde yazı işleri müdürü olarak görev yapmakta iken 29/10/2016 tarihli ve 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (675 sayılı KHK) ile kamu görevinden çıkarılmıştır. Ayrıca başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suç isnadı nedeniyle kamu davası açılmıştır. Batman 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 27/3/2018 tarihli kararıyla üzerine atılı suç işlediğine dair kesin, inandırıcı, yeterli delil bulunmadığı ve bu nedenle suç sabit olmadığı gerekçesiyle başvurunun beraatine hükmedilmiştir.

10. 23/5/2018 tarihinde Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu (Komisyon) tarafından başvurunun göreve iade talebinin kabulüne karar verilmiştir. Bunun üzerine başvurucu, Bakanlık tarafından 9/7/2018 tarihinde Batman Adliyesi zabıt kâtabi olarak atanmıştır.

11. Başvurucu, atama işleminin düzeltilerek 675 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarılmadan önceki unvanı olan yazı işleri müdürlüğüne atanması talebiyle Bakanlığa başvurmuştur. Bakanlık Personel Genel Müdürlüğünün 18/7/2018 tarihli yazısıyla 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*...yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, yöneticilik görevinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanları dikkate alınır.*" hükmü nedeniyle başvurunun talebi reddedilmiştir.

12. Başvurucu, söz konusu işleme karşı Batman İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme 27/3/2019 tarihinde işlemin iptaline karar vermiştir. Kararda, 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca Komisyon kararıyla göreve iade edilen kamu personelinin öncelikle eski kadro ve pozisyonuna atanmasının öngörüldüğü, yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında ise mevzuatla belirlenen sınavlardan geçerek atılan daimî nitelikteki ve kazanılmış hak teşkil eden kadro ve pozisyonların korunmasının amaçlandığı belirtilmiştir. Ayrıca daha önce görevde yükselme sınavı sonucu yazı işleri müdürü olarak atanmış olan başvurunun göreve iadesinde kazanılmış hak niteliğindeki bu görev ve unvanının dikkate alınması, bu nedenle atanmasının yazı işleri müdürü olarak yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

13. Bakanlık tarafından karara karşı istinaf yoluna başvurulmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Birinci İdari Dava Dairesinin 10/9/2019 tarihli kararıyla iptal kararının kaldırılmasına ve davanın kesin olarak reddine hükmedilmiştir. Kararda; ilgili mevzuat hükümlerine göre yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında yöneticilik görevinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınacağı, idarenin bu konuda bağlı yetki içinde bulunduğu, başvurunun yöneticilik görevi olan yazı işleri müdürlüğünden önceki zabıt kâtipliği görevine atanmasında hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

14. Bu karar, başvurucuya 3/10/2019 tarihinde tebliğ edilmiştir.

15. Başvurucu 25/10/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

16. 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilmesinden önceki hâliyle (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

" Kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişiği kesilenlere ilişkin başvurunun kabulü halinde karar Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Bu şekilde bildirilen personelin atama teklifleri; statüleri, unvanları ve yürüttükleri görevler itibarıyla başka kurumlarda görevlendirilmeleri mümkün olmayanlar hariç olmak üzere daha önce istihdam edildikleri kurumlar dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarında eski statülerine ve unvanlarına uygun kadro ve pozisyonlara Devlet Personel Başkanlığı tarafından ikamet ettikleri il dikkate alınarak onbeş gün içinde yapılır. Bu fıkra kapsamında kamu görevine iade edilmesine karar verilenlerden, yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, yöneticilik görevinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanları dikkate alınır. "

17. 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişiği kesilenlere ilişkin başvurunun kabulü hâlinde karar, kadro veya pozisyonunun bulunduğu kuruma, yükseköğretim kurumlarında kamu görevinden çıkarılan öğretim elemanları için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Kamu görevine iade edilmesine karar verilenlerin eski kadro veya pozisyonuna atanması esastır. Ancak müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, söz konusu yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanları dikkate alınır.

18. Anayasa Mahkemesinin 24/12/2019 tarihli ve E.2018/159, K.2019/93 sayılı kararıyla, 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasının "Ancak müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, söz konusu yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanları dikkate alınır." şeklindeki üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir.

B. Uluslararası Hukuk

19. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

(2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

20. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında *özel hayatın* eksiksiz bir tanımı bulunmayan geniş bir kavram olduğu belirtilmektedir. Özel hayata saygı hakkı alt kategorisinde geçen *özel hayat* kavramını AİHM oldukça geniş yorumlamakta ve bu kavrama ilişkin ayrıntılı bir tanım yapmayı uygun bulmamaktadır (*Koch/Almanya*, B. No: 497/09, 19/7/2012, § 51). Bununla birlikte Sözleşme'nin denetim organlarının içtihatlarında *bireyin kişiliğini serbestçe geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi ve kişisel bağımsızlık* kavramlarının özel hayata saygı hakkının kapsamının belirlenmesinde temel alındığı anlaşılmaktadır (*K.A. ve A.D./Belçika*, B. No: 42758/98, 45558/99, 17/2/2005, § 83; *Prety/Birleşik Krallık*, B. No: 2346/02, 29/4/2002, § 61; *Christine Goodwin/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 28957/95, 11/7/2002, § 90).

21. AİHM'e göre mesleki hayat *özel hayat* kavramı dışında tutulamaz. Özel hayat unsurları gerekçe gösterilerek mesleki hayata getirilen sınırlamalar, bireyin sosyal kimliğini etkilediği ölçüde Sözleşme'nin 8. maddesinin kapsamına girebilmektedir. AİHM, bireylerin genellikle iş yaşamında dış dünyayla ilişkiler kurduğunu hatırlatarak bireyin kimliğini oluşturmasının ve sosyalleşmesinin önemli bir aracı olan dış dünyayla ilişki kurma hakkının iş çevresini de kapsadığını, bu durumun serbest meslek bağlamında özellikle geçerli olduğunu ifade etmiştir (*Niemitz/Almanya*, B. No: 137/1088, 16/12/1992, § 29; *Özpunar/Türkiye*, B. No: 20999/04, 19/10/2010, § 45; *Campagnano/İtalya*, B. No: 77955/01, 23/3/2006, § 53).

22. AİHM, kural olarak ilgili kişinin mesleki yaşantısına getirilen bir kısıtlayıcı Sözleşme'nin 8. maddesinin kapsamı içinde kabul etmektedir (*Sodan/Türkiye*, B. No: 18650/05, 2/2/2016, § 37). AİHM tarafından öncelikle mesleki hayatın kişiliğin geliştirilmesi üzerindeki etkisi tartışılmıştır. Mesleki hayata getirilen sınırlamaların bireyin yakın çevresiyle ilişkilerini geliştirmesi ve sosyal kimliğini şekillendirmesi üzerinde etki doğuracağı belirtilmiş ve bu bağlamdaki müdahalelerin 8. maddenin kapsamına girebileceği değerlendirilmiştir. AİHM, bu konuya ilişkin her somut olay değerlendirmesinde *özel hayat* kavramının kapsamına ilişkin açıklamalarda bulunmuş ve bu kavramın bireyin kişisel hayatını istediği gibi yaşayabileceği bir *iç alan* ile sınırlanmadığını ve dış dünyayı bu alandan tamamen uzak tutmayı hakkın koruma alanını aşırı şekilde sınırlayan bir yaklaşım tarzı olarak nitelendirmiştir (*Fernández Martínez/İspanya* [BD], B. No: 56030/07, 12/6/2014, § 109).

23. *Denisov/Ukrayna* ([BD], B. No: 76639/11, 25/10/2018) kararında AİHM; mesleki hayatın bazı durumlarda *özel hayat* alanına girebileceğini, kişiler ve başkaları arasındaki etkileşim alanının bir parçasını teşkil edebileceğini hatırlattıktan sonra bu tür davalarda *özel hayat* kavramını iki farklı yaklaşıma göre uygulayabileceğini açıklamıştır. Bu kapsamda AİHM, sebebe dayalı yaklaşım olarak nitelendirdiği birinci yaklaşım türünde uyumsuzluk nedeninin *özel hayata* ilişkin bir unsura dayanıp dayanmadığını irdelemiştir. İkinci yaklaşım türü ise AİHM tarafından sonuca dayalı yaklaşım olarak belirlenmiş ve itiraz edilen tedbirin sonuçları bakımından *özel hayata* dokunan bir yönünün olup olmadığı sorgulanmıştır (*Denisov/Ukrayna*, § 102).

24. Sebebe dayalı yaklaşıma ilişkin yaptığı değerlendirmelerde AİHM, özel hayata ilişkin unsurların söz konusu görev için belirleyici kriter olarak kabul edildiği ve itiraz edilen tedbirin kişinin özel hayatına ilişkin tercihleriyle çakışan birtakım sebeplere dayandığı durumlarda ileri sürülen şikâyetlerin *özel hayat* kapsamına gireceğini ifade etmiştir. AİHM;

kişilerin giyim tarzı, inancı, makyajı ya da cinsel tercihleri gibi özel hayatına ilişkin unsurlar dikkate alınarak mesleğiyle ilgili birtakım tedbirlere veya müdahalelere tabi tutulmasını bu yaklaşım tarzına örnek olan dava konuları olarak belirtmiştir (*Denisov/Ukrayna*, § 103).

25. Sonuca dayalı yaklaşıma ilişkin yaptığı değerlendirmelerde ise AİHM, kişilerin mesleki hayatlarına yönelik bir tedbirin/müdahalenin özel hayata ilişkin bir sebebe dayanmadığı ancak söz konusu tedbirin kişilerin *özel hayatı* üzerinde ciddi şekilde olumsuz etkiler doğurduğu veya doğurma ihtimalinin bulunduğu durumlarda, Sözleşme'nin 8. maddesi bağlamında bir meselenin ortaya çıkabileceğini ifade etmiştir. Bu konuda AİHM; ortaya çıkan sonuçların ilgili kişinin *iç alanı* üzerindeki etkisini, çevresi ile ilişki kurma ve geliştirme olanaklarını ve itibarı üzerindeki etkisini dikkate alarak değerlendirme yapacağını vurgulamıştır (*Denisov/Ukrayna*, § 107). AİHM, sonuca dayalı yaklaşımın benimsendiği durumlarda mesleki hayata yönelik tedbirin/müdahalenin neden olduğu etkilerin belirli bir ağırlık düzeyine ulaşması gerektiğini belirtmiştir. Mahkeme, ihlal iddiasının ciddiyetine veya ağırlığına ilişkin yaptığı değerlendirmelerde özellikle Sözleşme'nin 35. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (b) bendinde düzenlenen önemli bir zarara/dezavantaja maruz kalıncı kalınmadığına ilişkin kriteri dikkate almıştır (*Denisov/Ukrayna*, § 110).

26. AİHM; Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki sonuca dayalı yaklaşımın esası gereği, ağırlık eşiğine ulaşıldığına ilişkin ikna edici delillerin başvuru tarafından sunulması gerektiğini, başvuru konuları olan tedbirlerin özel hayatları ve yaşadıkları üzüntünün mahiyeti ve boyutu üzerindeki somut yansımalarını ortaya koyarak açıklamakla ve bu iddiaları uygun bir şekilde desteklemekle yükümlü olduklarını vurgulamıştır. Ayrıca iç hukuk yollarının tüketilmesi gerektiğine ilişkin kural uyarınca bu tür iddiaların ulusal makamlar önünde yeterli şekilde dile getirilmesi gerektiğini de hatırlatmıştır (*Denisov/Ukrayna*, § 114).

27. AİHM, sonuca dayalı yaklaşımı uyguladığı başvurularda iddia edilen ihlallerin ağırlık ve ciddiyet derecesini değerlendirmeye yönelik kıstaslar oluşturmuştur. Bu kapsamda başvuru konularının söz konusu tedbirden önceki ve sonraki yaşamı kıyaslanarak maruz kaldığı olumsuz etki değerlendirilmektedir. Ayrıca sonuçların ciddiyetinin belirlenmesinde, başvuru konularının iddia ettiği önel algıların somut başvuruda mevcut nesnel koşullarla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra yapılacak inceleme iddia edilen tedbirin hem maddi hem de manevi etkilerini içermelidir (*Denisov/Ukrayna*, § 113).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Anayasa Mahkemesinin 30/3/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvuruyu İnceleme Usulü

29. Anayasa Mahkemesinin *Tamer Mahmutoğlu* ([GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 86-91) kararında açıklandığı üzere başvuruyu inceleme usulünün Anayasa'nın olağanüstü hâl (OHAL) dönemi için öngördüğü denetim rejimine tabi olabilmesi için tedbirin OHAL ilanına sebep olan tehdit veya tehlikelerin bertaraf edilmesine yönelik olması ve OHAL süresiyle sınırlı olarak uygulanması gerekir. Dolayısıyla ancak bu iki niteliği taşıyan bir tedbir konu edinen bireysel başvurunun incelenmesinde OHAL dönemlerinde Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının sınırlanmasını ve durdurulmasını düzenleyen 15. maddesi esas alınabilir (*Tamer Mahmutoğlu*, § 75).

30. Somut olayda 23/5/2018 tarihinde Komisyon tarafından başvuru konusundaki görevine iade talebinin kabulüne karar verilmiştir. Bunun üzerine başvuru, Bakanlık tarafından 9/7/2018 tarihinde Batman Adliyesi zabıt kâtabi olarak atanmıştır. Başvurucunun atama işleminin düzeltilerek 675 sayılı KHK ile kamu görevinden çıkarılmadan önceki unvanı olan yazı işleri müdürlüğüne atanması talebi Bakanlığın 18/7/2018 tarihli yazısıyla reddedilmiştir. Dolayısıyla başvuruya konu olan süreç OHAL devam ederken başlamış ancak sürecin kesinleşmesi OHAL'in sona ermesinden sonra gerçekleşmiştir. Bu durumda temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin olarak olağan ve olağanüstü dönemler için öngörülen iki ayrı sınırlama rejiminden hangisinin uygulanacağını tespit edilmesi gerekir.

31. Başvuru konusu olayda başvuru konusundaki yazı işleri müdürlüğü görevine atanmasına engel olarak gösterilen 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasındaki hüküm, OHAL döneminin sona ermesinden sonra uygulanmıştır. Tedbirlerin OHAL'in süresini aştığı durumlara ilişkin yapılacak incelemelerde ise Anayasa'nın 15. maddesi dikkate alınmaz. Bu durumda somut başvuru, Anayasa'nın ilgili hükümleri ile olağan dönemde hak ve özgürlükleri sınırlama ve güvence rejimi bakımından temel öneme sahip olan 13. maddesi bağlamında incelenecektir. Diğer bir deyişle Anayasa'nın 15. maddesinde düzenlenen temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvence rejimi mevcut başvuru koşullarında dikkate alınmayacaktır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Tamer Mahmutoğlu* § 76).

B. Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

32. Başvurucu;

i. Yazı işleri müdürü olarak atanmak için en az 6 yıl zabıt kâtabi olarak çalışmak, üniversite mezunu olmak ve Bakanlığın yaptığı yazılı ve sözlü sınavlarda başarılı olmak şartlarının arandığını, kendisinin tüm bu şartları sağlayarak ve sınavlarda başarılı olarak yazı işleri müdürlüğüne atandığını, bu görevin kazanılmış hak niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Başvurucu, göreve iadesi sırasında şan ve şeref bakımından daha alt bir göreve atanmış olmasının mesleki ve profesyonel hayatı ile şeref ve itibarını etkilediğini, bu nedenle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, atanmasına engel olarak gösterilen düzenlemenin hakkında yasa dışı örgütlerle hiçbir bağlantısının olmadığı belirlenen kişilerin ömür boyu bir daha yönetici pozisyonundaki görevlere atanmaması sonucunu doğurması nedeniyle ölçsüz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca başvuru konusundaki yazı işleri müdürlüğü görevine atanmasına engel olarak gösterilen 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasındaki hükmün kendisinin göreve iade edildiği tarihten daha sonra getirildiğini, bu nedenle söz konusu hüküm kapsamında işlem yapılmasının da ölçsüz olduğunu,

ii. Derece mahkemeleri önünde söz konusu hükmün Anayasa'ya aykırı olduğunu belirttiğini ancak davanın reddi yönünde verilen kararda bu iddiası hakkında hiçbir gerekçe bulunmadığını, bu nedenle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu; söz konusu hükmün amacı dışında yorumlandığını, bu şekilde masumiyet karinesinin ihlal edildiğini,

iii. Başka suçlardan hakkında soruşturma yürütülen veya kamu görevinden çıkarılan kişilerin beraat kararı sonucu göreve iade edilmelerinde hiçbir kısıtlama olmaksızın eski görevlerine atanmalarına rağmen kendisinin önceki görevine atanmasının

engellenmesinin ayrımcılık oluşturduğunu belirtmiş ve bu nedenle ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

33. Bakanlık görüşünde; atama işlemlerinin, tesis edildiği tarihte yürürlükte olan 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesine uygun olduğu, derece mahkemesi kararının keyfilik içermediği belirtilmiştir.

34. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı verdiği cevapta bireysel başvuru dilekçesindeki iddialarını tekrar etmenin yanı sıra Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili iptal kararındaki gerekçelerin dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır.

2. Değerlendirme

a. Uygulanabilirlik Yönünden

35. Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" kenar başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ... saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ... gizliliğine dokunulamaz."

36. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16).

37. Anayasa Mahkemesi, önceki birçok kararında özel hayata saygı hakkının kişinin çevresinde bulunanlarla temas kurma hakkını içerdiğini, özel bir sosyal hayat sürdürmeyi güvence altına aldığını ve kişilerin mesleki hayatlarının özel hayatlarıyla sıkı bir ilişki içinde olduğunu vurgulamıştır. Anayasa Mahkemesi kararlarında, meslek hayatıyla ilgili tasarrufların hangi durumlarda özel hayata saygı hakkı kapsamında inceleneceğinin ilkeleri açıklanmıştır. Buna göre özel hayata ilişkin hususların kişinin mesleği ile ilgili tasarruflara esas alındığı durumlarda sebebe dayalı yaklaşım esas alınarak *özel hayata saygı hakkının uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir* (K.Ş., B. No: 2013/1614, 3/4/2014, § 36; *Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, § 37; *Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015 § 62; *Ata Türkeri*, B. No: 2013/6057, 16/12/2015, § 31; *Ö.Ç.*; B. No: 2014/8203, 21/9/2016, § 50; *Haluk Öktem* [GK], B. No: 2014/13433, 13/10/2016, § 27; *E.G.* [GK], B. No: 2014/12428, 13/10/2016, § 34).

38. Öte yandan özel hayata ilişkin herhangi bir nedene dayanmayan ve kişinin mesleki hayatına yönelen her müdahalenin ya da tedbirin doğrudan doğruya özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirilmesi kural olarak mümkün değildir. Bu türden müdahalelerin özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirilebilmesi için müdahalenin kişinin özel hayatına yönelik ciddi olumsuz etki ve sonuçlarının bulunduğu veya bulunma ihtimalinin olduğu ortaya konulmalıdır. Kişinin mesleki hayatına yönelik müdahalenin özel hayata ilişkin herhangi bir nedene dayanmadığı ancak *özel hayatına* ciddi şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı durumların konu edildiği başvuruların sonuca dayalı yaklaşım kapsamında özel hayata saygı hakkının kapsamı içinde değerlendirilebilmesi mümkündür. Sonuca dayalı yaklaşım kapsamında inceleme yapılması için gerekli olan koşullar Anayasa Mahkemesinin *Tamer Mahmutoğlu* kararında açıklanmıştır (*Tamer Mahmutoğlu*, §§ 84-90).

39. Somut olayda, başvuruçunun yöneticilik görevine atanmasının engellenmesi şeklindeki mesleki hayatına yönelik olarak alınan tedbirin özel hayata ilişkin herhangi bir nedene dayanmadığı görülmektedir. Bununla birlikte başvuruçunun mesleki hayatına yönelik müdahalenin *özel hayata* ciddi şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı anlaşılmaktadır. Başvuruçunun yönetici pozisyonuna atanmasının engellenmesinin meslek hayatında üçüncü kişilerle ilişki kurabilme ve geliştirebilme imkânını önemli ölçüde zayıflatmasına, sosyal ve mesleki itibarını koruyabilmesi açısından ciddi sonuçlar doğurmasına yol açacağı değerlendirilmektedir. Bu durumda sonuca dayalı yaklaşım kapsamında başvuruçunun *özel hayata saygı hakkı* kapsamında incelenebilir nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır.

b. Kabul Edilebilirlik Yönünden

40. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesi gerektiğerecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

c. Esas Yönünden

(i) Müdahalenin Varlığı

41. Başvuruçunun yöneticilik görevi niteliğindeki yazı işleri müdürlüğü görevine atanmasının engellenmesinin meslek hayatında üçüncü kişilerle ilişki kurabilme ve geliştirebilme imkânını önemli ölçüde zayıflatmasına, sosyal ve mesleki itibarını koruyabilmesi açısından ciddi sonuçlar doğurmasına yol açacağından özel hayata saygı hakkına müdahalede bulunulduğu sonucuna varılmıştır.

(ii) Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

42. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

43. Yukarıda belirlenen müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 20. maddesini ihlal edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, meşru amaç taşıma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir (*Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 104; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 68; *Bülent Kaya* [GK], B. No: 2013/2941, 11/5/2016, § 80).

(a) Genel İlkeler

44. Anayasa uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların öncelikle kanunla öngörülmüş olması gerekir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre de Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan kanunilik ölçütünün karşılanması için müdahale şekli

anlamda bir kanuna dayanmalıdır (*Mehmet Akdoğan ve diğeri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 31; *Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 75; *Fatih Saraman* [GK], B. No: 2014/7256, 27/2/2019, § 65; *Turgut Duman*, B. No: 2014/15365, 29/5/2019, § 66).

45. Bununla birlikte temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen var olması yeterli değildir. Kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirmekte olup bu noktada kanunun niteliği önem kazanmaktadır. Kanunla sınırlama ölçütü sınırlamanın erişilebilirliğini, öngörülebilirliğini ve kesinliğini ifade etmekte; böylece uygulayıcının keyfi davranışlarının önüne geçtiği gibi kişinin hukuku bilmesine de yardımcı olmakta; bu yönüyle hukuk güvenliği teminatı sağlamaktadır (*Halime Sare Aysal* [GK], B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 62; *Fatih Saraman*, § 66; *Turgut Duman*, § 67).

46. Kanunun bu gerekliliklere uygun olduğunun söylenebilmesi için yeterince ulaşılabilir olması, vatandaşların belirli bir olaya uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi, ayrıca ilgili normun keyfiliğe karşı uygun bir koruma sağlaması, yetkili makamlara verilen yetkinin genişliğini ve icra edilme biçimlerini yeterli bir netlikte tanımlaması gerekmektedir (*Halime Sare Aysal*, § 63; *Fatih Saraman*, § 67; *Turgut Duman*, § 68).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

47. Başvurucunun daha önceki görevi olan yazı işleri müdürlüğüne atanmamasının dayanağı 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, yöneticilik görevinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınacağı hükmüdür. Başvurucunun söz konusu göreve atanma talebinin reddedildiği derece mahkemesi kararlarında da aynı hükme dayanılmıştır.

48. Anayasa Mahkemesinin 24/12/2019 tarihli ve E.2018/159, K.2019/93 sayılı kararıyla, 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı fıkrasının "*Ancak müdür yardımcısı veya daha üstü ile bunlara eşdeğer yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, söz konusu yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanları dikkate alınır*" şeklindeki üçüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir.

49. Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında, Komisyon tarafından başvurunun kabulüne karar verildiğinde kamu görevinden çıkarma işleminin sebep unsurunun tamamen ortadan kalkmış olmasına rağmen Komisyon kararı sonrasında yeniden kamu görevine dönen kişilerin atanmasında yöneticilik görevlerinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınmasını öngören kuralın bu kişilerin üyelik, mensubiyet, aidiyet, iltisak veya irtibatlarına dair şüphelerin tam olarak ortadan kalkmadığı izlenimini oluşturduğu, bu durumun kişilerin meslek hayatlarında kişisel gelişimlerinin, üçüncü kişilerle olan ilişkilerinin ve itibarlarının olumsuz şekilde etkilenmesine sebebiyet verebileceği belirtilmiştir. Kararda; iptale konu düzenlemede bu izlenimin oluşmasını engelleyecek bir güvenceye yer verilmediği gibi bu kişilerin kamu görevinden çıkarılmadan önceki pozisyonlarına atanmamasına neden olacak hukuki ve fiili bir zorunluluğun da gösterilmediği, yönetici pozisyonunda görev yapmakta iken kamu görevinden çıkarılan kişilerin idari gerekler de gözetilmeden kategorik olarak yeniden yönetici pozisyonuna

atanamayacağını düzenleyen kuralın idareye kamu hizmetlerinin gerekleri ve etkinliği kapsamında bir değerlendirme yapma imkânı da tanımadığı vurgulanmıştır. Anayasa Mahkemesince iptale konu kuralla özel hayata saygı gösterilmesi hakkına getirilen sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı gibi ölçülülük ilkesini de ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2018/159, K.2019/93 § 28-33).

50. Somut olayda, başvurunun daha önceki görevi olan yazı işleri müdürlüğüne atanma talebini reddeden idare ve derece mahkemeleri kararlarında yalnızca anılan Kanun hükmünün tekrarlanmasıyla yetinildiği görülmektedir. Derece mahkemelerinin kararlarında 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında yöneticilik görevinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınacağı hükmüne dayanılarak idarenin bağlı yetki içinde olduğunun belirtildiği, olayın koşulları çerçevesinde başvurunun durumuna özgü bir değerlendirme yapılmadığı anlaşılmıştır. Söz konusu kararlarda, başvurunun kamu görevinden çıkarılmadan önceki görevine iade edilmesine engel teşkil edecek hukuki ve fiili bir zorunluluk bulunduğu da gösterilmemiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı, OHAL Komisyonu kararıyla görevine iade edilenlerin eski görevine dönmelerinin kategorik olarak yasaklanmasını içeren söz konusu yasal düzenlemenin Anayasa'nın 13. maddesi ve özel hayata saygı hakkını düzenleyen 20. maddesine aykırı olduğunu tespit etmiştir. Bu durumda yöneticilik görevine iade edilmesine dair başvurucuya özgü hukuki ve fiili koşulların değerlendirilmesi söz konusu olmaksızın başvurunun mesleki hayatı bakımından gerçekleştirilen müdahalenin doğrudan dayanağını oluşturan düzenlemenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna varılmıştır.

51. Yukarıda yer verilen tespitler uyarınca başvuruya konu müdahalenin kanunilik koşulunu sağlamadığı anlaşıldığından söz konusu müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

52. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

53. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

54. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 750.000 TL tutarında manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

55. İncelenen olayda başvurunun yöneticilik görevine atanmasının engellenmesinin Anayasa'ya aykırı olduğu tespit edilen 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, yöneticilik görevinde bulunmakta iken kamu görevinden çıkarılmış olanların atamalarında, yöneticilik görevinden önce buldukları kadro ve pozisyon unvanlarının dikkate alınacağı şeklindeki düzenlemeden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte derece mahkemeleri de ihlali giderememişlerdir. Bu açıdan ihlalin aynı zamanda mahkeme kararından da kaynaklandığı söylenebilir.

56. Bu durumda özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştırın nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

57. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

58. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 364,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin özel hayata saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Batman İdare Mahkemesine (E.2018/814, K.2019/206) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 364,60 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 30/3/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.